

اصلاح در جامعه اسلامی با این سنخ عقاید مقام زن را گرامی داشته و در ذیل این آیات اخبار و احادیث پیشوایان دینی و کلمات بزرگان اخلاق فراوانست که در حفظ مقام زن بی نهایت توصیه شده بنابراین در متن حقوق اسلامی شخصی که موهن مقام اجتماعی زن باشد نیست بلکه اگر اقوالی یافت شود که با بیانی عقلانی معارضه و حاکی از سوء نظر باشد قطعاً متخذ از مبانی اسلامی نبوده و ناشی از افکار عامیانه توده اقوام و خرافات ادیان سالفه است که برور زمان رسوخ و انتشار یافته و رفته رفته منزلت معتقدات دینی بخود گرفته است - گواه صدق مراتب احکام و

حقوق اجتماعی و خانوادگی زن در قانون اسلامی است که با مقایسه آن نسبت باحکام و متمارفات ادیان و ملل سالفه استواری اصول احکام آن واضح و با ملاحظه اینکه از فروع احکام بمقتضای مصالح وقت و زمان حق اجتهاد و تهذیب داده شده دیگر مجالی برای تصور عامیانه یا مغرضانه دیگران باقی نمیماند که در شایستگی و ملائمت قوانین اسلامی راجع بوظایف و حقوق زن یا طبیعت اجتماعی نسوان احتمال خطائی رود و برای ثبات این معنی اجمالا بین آراء ملل مختلفه قبل از اسلام و چه بعد از اسلام مقایسه بعمل میآید. مرتضی سرمد

حقوق بین الملل

اسلحه های ممنوع در جنگ

با اینکه مسئله ممنوعیت استعمال بعض از اسلحه ها هنوز نتوانسته است در حقوق بین الملل يك فصل كلي و غیر قابل تنازعی را تشکیل دهد مع هذا میتوان گفت که علمای حقوق و سیاستمداران دول عالم راجع بوضع يك سلسله مقررات برای عدم استعمال بعض از سلاح ها از هیچگونه جدیتی فروگذار نکرده اند.

اولین قدم موثری که در این راه برداشته شده از قرار داد سن بطرزبورخ باینطرف است. زیرا در کنفرانسی که در ۱۸۶۸ در این شهر تشکیل گردید رسماً اعلام شد که استعمال وسایل بیرحمانه در جنگ ممنوع است

کنفرانس دیگری در ۱۸۷۴ راجع باستعمال بالن هوایی در بروکسل تشکیل و راجع بعدم ممنوعیت اکتشاف هوایی بوسیله بالن بحث مفصلي گردید و بالاخره این اصل موردقبول واقع شد که رانندگان بالن را نباید جزو جاسوسین قلمداد کرده و آنها را اعدام نمود

انجمن دیگری در ۱۸۹۹ در لاهه تشکیل و رسماً تصمیم گرفته شد که جنگ هوایی و جنگ با کاز ممنوع باشد

راجع باین موضوع باید متذکر شد که این انجمن استعمال یکی از اسلحه هائی را منع مینمود که بشر خیال نمیکرد يك روزی از قوه به فعل در بیاید و این اسلحه طیارات مختلف و خدماتی است که میتوانند در موقع جنگ انجام دهند و همین مناسبت ترقی روز افزون این صنعت مجدداً دول را را دار کرد که در ۱۹۰۷ انجمنی در لاهه تشکیل داده و راجع باستعمال آن بحث نمایند و با اینکه بد بینی کاملی در آن محیط حکم فرما بود نماینده گان دول ذی نفع سعی کردند که راه حلی برای مسئله پیدا نمایند و بالاخره قرار دادی در آنجا بسته شد که مواد مهمه آن از قرار پائین است:

امضا کنندگان پائین: بمناسبت تمایلاتی که در اعلامیه سن بطرز بورخ مورخه ۲۹ نوامبر ۱۸۶۸ مندرج بوده و خواهان این هستند که مضمون اعلامیه لاهه ۱۸۹۹ که تاریخ آن منقضی شده تجدید کنند اعلام میدارند: دول متعاقد برای مدتی که تا آخر سومین انجمن صالح اطاله پیدا میکند رضایت میدهند که الداختن گلوله

این تعهد اجباری نیست مگر برای متعاهدین بادولتی که بعداً آن را قبول نمایند.

در موقع جنگ ما بین دو یا چند دولت از متعاهدین این قرار داد برای دولتی که متعهد نبوده و یا بعداً قبولی خود را اعلام نکرده اند قابل اعمال نخواهد بود. همچنین در موقعی که جنگی ما بین دو طرف از متعاهدین یا دولتی که بعداً قبولی خود را اعلام کرده اند اتفاق افتد و يك دولتی که نه متعهد بوده و نه قبولی خود را بعداً اعلام کرده بیکدی از متحاربین به پیوند مفاد این قرار داد قابل اجرا نخواهد بود.

بدیهی است چون این قرارداد مورد تصویب تمام دول قرار نگرفته موقعی که یکی از دولتی که آن را قبول نموده بود وارد جنگ میشد دول متحارب نیز از تعهد خود مبری می شدند.

اینها اصول و مقرراتی است که تا جنگ بین الملل موجود بود. منتها با وجود آنها مسئله ممنوعیت استعمال گاز کاملاً فراموش و بهمین جهت در بدو جنگ سربازان فرانسوی دارای نارنجکهای بودند که در آن گاز لا کریموزن (اشک آور) موجود و برای انداختن در سنکرهاى دشمن بکار میرفت بعد از این تاریخ جنگ شیمیائی و مخصوصاً انداختن بمب از طیاره صورت عملی بخود گرفت و حتی قسمت دوم آن در انجمن واشنگتن رسماً مورد قبول واقع گردید.

عهدنامه و رسایل مجدداً استعمال گاز را مورد مطالعه قرار داده و ماده ۱۷۱ در آن گنجانیده شد که میگوید: استعمال گازهای خفه کننده - مسموم - یا شبیه بآن همچنین تمام مایعات - مواد و یا اصول شبیه بآن ممنوع و ساختن و ورود آنها همین آلات و ابزار مخصوص ساختن یا طریق ساختن مواد آن اکتفا به آلمان ممنوع است. مفاد این ماده نیز در عهدنامه سن ژرمن [ماده ۱۳۵] با اطریش عهدنامه نوئی (ماده ۸۲) با بلغاری - عهدنامه تریانون (ماده ۱۱۹) با هنکری و عهدنامه شور (ماده ۱۷۶) با ترکیه مندرج شده است.

های قابل انفجار را از بالای بالونها یا بهر وسیله دیگری شبیه آن باشد ممنوع نمایند بعلاوه ممنوعیتهاىی که از قرار داد های دیگری ناشی میشود بقوت خود باقی است:

الف - استعمال زهر یا اسلحه های زهر آلود

ب - استعمال اسلحه ها - گلوله یا موادی که مخصوص ایجاد کردن شدائد خارج از اندازه هستند

ج - حمله یا بمباران کردن شهرها - قصبات - محل سکنی یا ساختمانهاىی که از لحاظ نظامی مستحکم نشده اند رسماً ممنوع است.

فرمانده ارتش حمله کننده قبل از اینکه به بمباران مبادرت نماید باید بهر وسیله که در دست دارد زمامداران محل مورد حمله را اخبار کند.

در موقع محاصره و بمباران تمام احتیاطات لازمه بایستی از لحاظ حفظ اماکن مذهبی - صنعتی - علمی - خیریه - تاریخی - مریضخانهها - محل اجتماع مجروحین یا مرضی (بشرط اینکه این اماکن در عین حال برای مقاصد نظامی بکار برده نشوند) بجا آورده شود

تکلیف محاصره شدگان این است که اماکن مذکوره در فوق را بااعلام مخصوص قابل دیدن تعیین و قبلاً به فرمانده ارتش محاصره کننده تسلیم نمایند (۱)

بنابراین می بینیم که با تمام بدبینی که در این انجمن حکمفرما بود این قرار داد با ۲۹ رای مثبت در مقابل ۷ رای منفی و ۸ مسکوت قبول گردید زیرا روزنامهها و مخصوصاً عقیده عمومی آن زمان تمایل شدیدی راجع به ممنوعیت مطلق جنگهای هوائی نشان میدادند و نه تنها این موضوع مورد توجه تمام دول کوچک قرار گرفته بوده بلکه دولت انگلستان نیز باتمام قوا از آنها پشتیبانی میکرد.

باتمام این تفصیلات این قرار داد چنانکه دیدیم از طرف دول تصویب نگردید زیرا یکی از مواد مهم این قرار داد اینطور حاکی است که:

(۱) عین این ماده راجع به بمباران دریائی ذکر

۱ - بمباران هوایی قانونی نیست مگر وقتی که مستقیماً دارای هدف نظامی باشد یعنی هدفهایی که ساختمان کلمی یا جزئی آن برای محارب دارای نفع کامل نظامی باشد

۲ - این نوع بمباران قانونی نیست مگر در موارد یائین :

۱ - بر علیه قوای نظامی - ساختمانهای نظامی - مؤسسات یا سربازخانه ها - کارخانجات و مراکز مهم که برای ساختن اسلحه و یا مهمات یا لوازم نظامی است - خطهای ارتباط یا حمل و نقل که برای منظور نظامی بکار میروند

۳ - بمباران شهرها - قصبات محل های سکنی و عماراتی که در همسایگی بلافاصله عملیات قوای زمینی نیستند

ا کیدا ممنوع است

۴ - در همسایگی بلافاصله عملیات قوای زمینی بمباران شهرها - قصبات - محل های سکنی و عمارات قانونی است بشرط اینکه حدس مقرون بصحتی موجود باشد که قوای نظامی مهمی در آنجا متمرکزند.

۵ - دولت محارب بایستی غرامات حاصله از عدم رعایت اصول فوق را که باشخاص یا اموال بتوسط عمال یا با یک قسمتی از قوای نظامی او وارد آمده بپردازد

متأسفانه مواد فوق و یک سلسله مقررات دیگری که از ذکر آنها صرف نظر کردیم مورد قبول هیچیک از دول قرار نگرفته و به این ترتیب قوانین جنگ با اصول صحیحی موجود نگشته و مسئله تا ۱۹۲۵ مجدداً مسکوت ماند

در این تاریخ پروتکل ژنو راجع بجنک شیمیائی و میکروبی امضاء گردید و با وجود تخلفاتی که نسبت بآن روی داده میتوان گفت که تنها سند مثبت حقوق بین الملل راجع بجنک را تشکیل میدهد - متن این پروتکل از این قرار است :

وزرای مختار امضاء کنندنده ذیل بنام دول متبوع خود : با ملاحظه اینکه استعمال گازهای خفه کننده مسموم و یاشبیه بآنها - همچنین تمام مایعات و مواد و یا اصول

از طرف دیگر در ۲۰ نوامبر ۱۹۲۰ کمیته بین المللی صلیب احمر تقاضائی به جامعه بین الملل فرستاده و منحصرأ ممنوعیت کامل استعمال گاز را در خواست نمود این درخواست در دو دفعه متوالی مورد بحث جامعه ملل قرار گرفته و مطالعه جدی آن به کمیسیون مختلط موقتی آن جامعه محول گردید .

در همین موقع دولت اتانزونی دول آلمان ایطالی ژاین فرانسه و انگلیس را به کنفرانس تحدید سلاح بحری دعوت نموده و در ضمن بحث ماده ۵ از قرارداد واشنگتن (۱۹۲۲) نوشته شد که میگوید :

چون استعمال گازهای خفه کننده - مسموم یاشبیه بآن همچنین تمام مایعات مواد و یا اصول شبیه بان از طرف عقیده عمومی عالم متمدن محکوم گردیده و ممنوعیت این استعمال در عهدنامه هائی که عده زیادی از دول متمدنه مفاد آنرا قبول نموده مندرج است - دول امضاء کنندنده از نظر اینکه بحال میات بشناسانند که این ممنوعیت جزء اصول وجدانی و عقیده ملل وارد شده در حقوق انسانیت وارد گردیده است اعلام می کنند که این ممنوعیت را کاملاً شناخته و خود را راجع بآن متعهد میدانند و تمام ملل متمدنه را دعوت می کنند که باین قرار داد منضم شوند .

تنها چیزی که در این عهد نامه اضافه بر سابق پیدا میشود این اصل است که تمام دول میتوانند بعداً نیز قبولی خود را نسبت بآن اعلام دارند

دولتی که در انجمن واشنگتن عضو بودند کمیسیون دیگری را برای بحث و مطالعه در موضوع اصلاح کردن قواعد جنگ مأموریت داده و این کمیسیون از دسامبر ۱۹۲۲ تا فوریه ۱۹۲۳ در لاهه با اسم (کمیسیون حقوق دانهای مامور مطالعه و دادن گزارش روی تجدید نظر در قوانین جنگ) تشکیل گردید . این کمیسیون مجموعه قوانینی برای جنگ تهیه کرده و برای دول ذی نفع فرستاده که چند ماده مهم آن از این قرارند :

شبهه بآنها بعنوان صحیحی از طرف عقیده عمومی دنیای متمدن محکوم گردیده است.

با ملاحظه اینکه ممنوعیت این استعمال در عهدنامه هائی که اغلب دول عالم در آن شرکت داشته مندرج گردیده و از لحاظ اینکه بعالمیان بشناسانند که این ممنوعیت که در وجدان و عقیده ملت های دنیا وارد شده داخل حقوق بین الملل گردیده اعلام می کنند که :

متعاهدین از لحاظ اینکه در عهد نامه هائی که این استعمال را ممنوع میکنند شرکت نداشته اند علاوه بر شناختن این ممنوعیت قبول می کنند که آنرا بوسایل جنگ میکربی توسعه دهند و موافقت میکنند که خود را بمفاد این اعلامیه وابسته و متعهد یکدیگر ملاحظه نمایند.

متعاهدین تمام جد و جهد خود را برای اینکه سایر دول را بقبول این پروتکل وادار کنند مصروف مینمایند

قبولی هر دولتی به دولت جمهوری فرانسه ابلاغ و بتوسط آندولت بتمام دول امضاء کنند و یا قبول کنندگان بعدی ابلاغ خواهد شد

نتیجه قبولی از روزی است که ابلاغیه دولت فرانسه رسیده باشد.

پروتکل حاضر که متن فرانسه و انگلیسی آن معتبر خواهد بود هر چه زودتر ابلاغ و تاریخ اجرای آن از روز ابلاغ خواهد بود

این پروتکل بدون هیچ قید و شرطی از طرف آلمان اتریش - چین - دانمارک - مصر - حبشه - فنلاند - یونان - ایران - ایتالیا - لتونی - لیبری - لیتوانی - مکزیک - نروژ - لهستان - سیام - سوئد - سویس ترکیه - ونزوئلا - بوگوسلاوی

و با شرط معامله متقابل از طرف بلژیک - انگلستان کانادا - ژلاند جدید - اتحادیه افریقای جنوبی - دولت آزاد ابرلاند - هندوستان - استرالی - عراق - بلغاری شیلی - اسپانی - استونی - فرانسه - هلند - پرتغال و روسیه امضاء گردید

از طرف دیگر کمیته بین المللی صلیب احمر تمام هم خود را مصروف این نمود که تمام دول را بقبول این پروتکل وادار کند. حتی در این تاریخ کمیته این امکان تخلف از مقررات این پروتکل را پیش بینی و تقاضا نمود که هر چه زودتر راه حلی برای آن پیدا کند و بدین ترتیب دو کمیسیون از خبرگان در بروکسل و ۴ در تاریخ ۱۹۲۸ و ۱۹۲۹ و دیگری در ژنو در تاریخ ۱۹۳۱ تشکیل گردید.

این کمیسیونها راجع به ممنوعیت جنگ شیمیائی و میکربی همچنین راجع بحمايت افراد غیر نظامی مطالعه مفصلی نموده ولی نتوانستند راه حل مسلم و غیر قابل اشکالی برای موضوع پیدا کنند.

بالاخره آخرین اقدامی که راجع به محدودیت یا ممنوعیت استعمال بعضی از اسلحه ها بعمل آمد بتوسط کمیسیون مقدماتی کنفرانس خلع سلاح در ۱۹۳۰ بود ولی باید اقرار کرد که نه تنها این کمیسیون نتوانست راه حل صحیحی برای ممنوعیت یا محدودیت پیدا کند بلکه در نتیجه مطالعات خود اصول سابق را کم و بیش از رسمیت انداخته و پروتکل ژنو را که تا اندازه مطلعیت موضوع را پیش بینی کرده بود به ممنوعیت نسبی مبدل کرد چنانکه ماده ۳۹ اینطور مقرر میدارد :

متعاهدین بشرط معامله متقابل استعمال گاز های خفه کننده - مسموم یا شبهه بان همچنین تمام مایعات مواد یا اصول شبهه بان را در جنگ ما بین خود ممنوع می دارند . تمام وسایل جنگ میکربی بطور مطلق ما بین آنها ممنوع است .

بنا بر این می بینیم که از نقطه نظر عملی کوچکترین ارزشی را برای پروتکل ژنو و ممنوعیتی را که در آن ذکر شده است قائل نشده اند زیرا شرط معامله متقابل شرطی است که اصول این قرار داد را کاملاً متزلزل نموده است کنفرانس خلع سلاح بانام امید واریهائی که در تمام مجامع عالم ایجاد کرده بود کوچکترین اقدام واقعا موثری راجع بموضوع بعمل نیاورد منتها برای اینکه در ظاهر نشان دهد که نتیجه کنفرانس کاملاً منفی نبوده پروتکل ژنو راجع

به ممنوعیت اسلحه های شیمیائی میکربی و حریق افکن را تایید نمود معیناً چیزی که تا زگی داشت این بود که برای اولین دفعه مسئله ضمانت اعمال این ممنوعیتها را پیش بینی کرده و اینطور مقرر میدارد که :

قواعد حقوق بین المللی برای ضمانت اجرای مقررات ممنوعیت استعمال اسلحه های شیمیائی - میکربی حریق افکن و بمباران هوائی وضع شده و بتوسط مقررات دیگری راجع

بموارد لغو آنها کامل خواهند کردید.

ولی همه میدانیم که مطالعات و اقدامات این کنفرانس برای مدت نامحدودی به تعویق افتاده و بالنتیجه هیچیک از مقررات موضوعه آن بتصویب هیچیک از دول نرسید و بدین ترتیب نمی توان گفت که واقعا قواعد حقیقی و آمرانه برای محدودیت استعمال اسلحه های قدیم یا جدید وجود دارد.

دکتر مدنی

بحث در حقوق جزائی فرانسه

زن و مرد یا بالاخره بی ناموسی و زنا روز افزون خواهد شد بطوریکه در کشور فرانسه طبق آمار صحیح و دقیقی که در دست است ۲۱ درصد از بزبهای مربوط به راهزنی و قتل - ۱۸ درصد دزدی های عادی و ۱۱ درصد سوء قصدهائی که میشود بدست خارجیان انجام شده است.

بنابر این قسمت عمده از اوقات ادارات و بنکاهای کشور فرانسه برای مبارزه در مقابل عملیات خلاف کارانه خارجیان^۱ دائماً مصروف و در اثر همین احتیاج هم کشور فرانسه خود را در تنگنا و مضیقه قانونی دیده احساس نمود که قوانین فعلی برای تأمین این حاجت مبرم کافی نیست و باید بوسیله وضع تصویب نامه و نظامات دیگری خارجیان را کاملاً محدود و از وقوع بزبهای روز افزون جلوگیری نماید بالاخره تصویب نامه ۱۳۰ اکتبر ۱۹۳۵ صادر و گزارش به امضای نخست وزیر - وزیر دادگستری و وزیر دارائی بمقام ریاست جمهوری تقدیم گردید .

نخست وزیر و وزیران دوکانه دیگر^۲ دادگستری و دارائی^۳ از ریاست جمهور تشدید مقررات سابق و تبدیل شش ماه زندان را بدو سال نقاضا و قضاة را مکلف نمودند در آراء خود قید نمایند که بزهار بعد از پایان مدت زندان بایدباز از کشور اتمید و اخراج شود .

تبعید و بیرون کردن اتباع خارجه کشور فرانسه مرکز مناسب و شایسته برای اجتماع عده زیادی از خارجیان است که بعنوان مهاجر وارد شده و غالباً در کارهای فنی و صنعتی با افراد داخلی کشور تشریک مساعی نموده و گاهی هم رقابت مینمایند مخصوصاً از ابتدای جنگ بین الملل تاکنون که در حدود سه میلیون و نیم از افراد سایر کشور ها بخاک فرانسه وارد شده اند نواقص و معایبی در امور پیدا و خطرانی ایجاد گردیده که مهمترین آن زیاد شدن بز (جنحه و جنایت است) - مسیو بکارت حقوقدان باثر یکی میگوید :

ورود مهاجر بکشور باعث بهم خوردن اوضاع بهداری و اجتماعی شده موجبات زندگانی آسوده و راحت را برای افرادی که در آن کشور زیست میکنند متزلزل در قسمت خوراک و اجاره مسکن تفاوت فاحش ایجاد کرده و بالاخره از لحاظ نظافت و بهداری هم تغییرات کلی در انتظامات امور داخلی کشور خواهد داد .

تفاوت اخلاقی بین مهاجر و افراد داخلی از لحاظ تربیت - تراز اجتماعی - میزان تمدن - رسوم و عادات روحیه سالم بومیان کشور را مختل کرده انواع و اقسام فجایع و قبایح اخلاقی مثل اعتیاد با استعمال نوشابه های الکلی یا ادویه خنجره - قمار - اسراف و تبذیر - اجتماع غیر مشروع